

I

(Resolutioner, rekommendationer och yttranden)

REKOMMENDATIONER

RÅDET

RÅDETS REKOMMENDATION

av den 15 mars 2018

om en europeisk ram för ändamålsenliga lärlingsutbildningar av god kvalitet

(2018/C 153/01)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 166.4 och 292, jämförda med artiklarna 153.2 och 153.1 b,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag, och

av följande skäl:

- (1) Ändamålsenliga lärlingsutbildningar av god kvalitet som leder till en kombination av arbetsrelaterad kompetens, arbetslivserfarenhet, lärande på arbetsplatsen och nyckelkompetens underlättar såväl ungas inträde på arbetsmarknaden som vuxnas karriärutveckling och övergång till arbete. De ingår i de formella yrkesutbildningssystemen och finns parallellt med annat lärande på arbetsplatsen och/eller andra yrkesutbildningsvägar.
- (2) Väl utformade lärlingssystem gynnar både arbetsgivare och studerande och stärker kopplingen mellan arbetslivet och utbildningsvärlden. Med hjälp av kvalitetsstandarder kan man undvika att lärlingsutbildningar inriktas på lågkvalificerade arbeten och dåliga utbildningar som skadar deras anseende. Lärlingsutbildningar av god kvalitet utgör inte bara en väg till spetskompetens utan kan också bidra till att främja aktivt medborgarskap och social inkludering genom att integrera personer med olika samhällsbakgrund och personlig bakgrund på arbetsmarknaden.
- (3) Ändamålsenliga lärlingsutbildningar av god kvalitet inrättas genom strukturerade partnerskap där alla berörda aktörer medverkar, i synnerhet arbetsmarknadens parter, näringslivet, förmedlande organ såsom industri-, handels-, och hantverksskammare, yrkes- och branschorganisationer, yrkesutbildningsinstitutioner, ungdoms- och föräldraorganisationer samt lokala, regionala och nationella myndigheter. Sedan 2013 har kommissionen i samarbete med medlemsstaterna och berörda aktörer främjat tillgången på samt kvaliteten och bilden av lärlingsutbildningar genom den europeiska alliansen för lärlingsutbildning, som hittills har skaffat fram över 700 000 erbjudanden om lärlingsutbildningar, praktikplatser eller ett första jobb. Företagsledda initiativ såsom den europeiska pakten för ungdomsfrågor har genererat fler erbjudanden och bidragit till samarbete mellan näringsliv och utbildningar inom unionen.
- (4) Europas branschövergripande arbetsmarknadsparter har samlat in faktaunderlag med utgångspunkt i lärlingsutbildningarnas kvalitet och kostnadseffektivitet, genom sina parallella projekt och det gemensamma uttalandet *Towards a Shared Vision of Apprenticeships* från juni 2016, som utgjorde grunden för yttrandet *A Shared Vision for Quality and Effective Apprenticeships and Work-based Learning* som rådgivande kommittén för yrkesutbildning antog den 2 december 2016.
- (5) I syfte att säkerställa ett ännu mer djupgående och vittomfattande deltagande från aktörernas sida anordnade kommissionen vid två tillfällen, den 30 mars och 7 juni 2017, utfrågningar av sakkunniga från Europas bransch- och sektorsövergripande arbetsmarknadsparter och från industri-, handels-, och hantverksskammare.

- (6) Den europeiska referensramen för kvalifikationer, som inrättades för första gången 2008 och reviderades 2017 ⁽¹⁾, förbättrar öppenheten, jämförbarheten och överförbarheten avseende medborgarnas, däribland lärlingarnas, kvalifikationer.
- (7) Genom rådets rekommendation av den 18 juni 2009 om en europeisk referensram för kvalitetssäkring av yrkesutbildning (Eqavet) ⁽²⁾ inrättades ett referensinstrument för att hjälpa medlemsstaterna att främja och övervaka en löpande förbättring av sina yrkesutbildningssystem.
- (8) Genom 2012 års europeiska kvalitetsstadga för praktikplatser och lärlingsutbildning uppmanade Europeiska ungdomsforumet de europeiska länderna, EU-institutionerna och arbetsmarknadens parter att införa eller stärka de rättsliga kvalitetsramarna för lärlingsutbildningar.
- (9) I rådets rekommendation av den 22 april 2013 om att inrätta en ungdomsgaranti ⁽³⁾ rekommenderar man att medlemsstaterna säkerställer att alla unga under 25 år inom fyra månader efter det att de blivit arbetslösa eller avslutat sin formella utbildning får ett högkvalitativt erbjudande om sysselsättning, vidareutbildning, lärlingsutbildning eller praktik.
- (10) De europeiska arbetsmarknadsparterna, Europeiska kommissionen och det litauiska ordförandeskapet i Europeiska unionens råd åtog sig att bidra till utbudet av lärlingsutbildningar samt deras kvalitet och attraktionskraft i ett gemensamt uttalande om den europeiska alliansen för lärlingsutbildning den 2 juli 2013.
- (11) I rådets uttalande om den europeiska alliansen för lärlingsutbildning av den 15 oktober 2013 noteras att man bör främja lärlingsutbildningarnas ändamålsenlighet och attraktionskraft genom att se till att de efterlever ett antal gemensamma vägledande principer.
- (12) I rådets rekommendation av den 10 mars 2014 om kvalitetskriterier för praktikprogram ⁽⁴⁾ fastställs ett antal principer i syfte att förbättra kvaliteten på praktikprogram utanför den formella utbildningen.
- (13) I Riga-slutsatserna av den 22 juni 2015, som godkändes av ministrarna med ansvar för yrkesutbildning, fastställdes det inom ramen för Köpenhamnprocessen för europeiskt yrkesutbildningssamarbete att alla former av lärande på arbetsplatsen, med särskilt fokus på lärlingsutbildningar, och utarbetandet av mekanismer för kvalitetssäkring är två av fem EU-prioriteringar för perioden 2015–2020.
- (14) Inom ramen för Utbildning 2020 utarbetade en arbetsgrupp för yrkesutbildning 20 vägledande principer för högkvalitativa lärlingsutbildningar och lärande på arbetsplatsen under mandatperioden 2014–2015.
- (15) I sitt betänkande *Erasmus+ och andra verktyg för att främja rörligheten inom yrkesutbildningen – ett upplägg för livslångt lärande* av den 4 mars 2016 efterlyste Europaparlamentet åtgärder för att säkerställa kvalitetsstandarder i lärlingsutbildningen.
- (16) I Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/589 ⁽⁵⁾ föreskrivs det att lärlingsplatser som grundas på ett anställningsavtal kan offentliggöras på Eures-portalen (den europeiska portalen för rörlighet i arbetslivet) från och med maj 2018.
- (17) I sitt meddelande av den 10 juni 2016 om en ny kompetensagenda för Europa betonade kommissionen att den kommer att hjälpa arbetsmarknadens parter att vidareutveckla resultaten av de gemensamma projekten, till exempel genom att ta fram kvalitetskriterier för lärlingsutbildning.
- (18) I sitt meddelande om att investera i Europas unga av den 7 december 2016 ⁽⁶⁾ uppmanar kommissionen till förnyade ansträngningar för att stödja ungdomar så att de får bästa möjliga start i livet genom att investera i deras kunskaper, färdigheter och erfarenheter och hjälpa dem att hitta eller utbilda sig för sitt första arbete. Målet var att hjälpa unga att utnyttja möjligheter, integreras väl i samhället och bli aktiva medborgare och göra karriär, inbegripet genom en kvalitetsram för lärlingsutbildningar där det redogörs för viktiga principer.
- (19) I Romförklaringen av den 25 mars 2017 lovade EU:s ledare att arbeta för en union där ungdomar får den bästa utbildningen och kan studera och få arbete över hela kontinenten.

⁽¹⁾ EUT C 189, 15.6.2017, s. 15.

⁽²⁾ EUT C 155, 8.7.2009, s. 1.

⁽³⁾ EUT C 120, 26.4.2013, s. 1.

⁽⁴⁾ EUT C 88, 27.3.2014, s. 1.

⁽⁵⁾ EUT L 107, 22.4.2016, s. 1.

⁽⁶⁾ COM(2016) 940 final.

- (20) I den europeiska pelaren för sociala rättigheter som tillkännagavs den 17 november 2017 fastställs ett antal principer till stöd för rättvisa och välfungerande arbetsmarknader och välfärdssystem, däribland rätten till högkvalitativ och inkluderande utbildning, för att säkerställa kompetens som är relevant för arbetsmarknaden och för deltagande i samhället.
- (21) Kommissionens förslag till rådets rekommendation om uppföljning av utexaminerade, som antogs den 30 maj 2017, syftar till att förbättra tillgången till kvalitativa och kvantitativa uppgifter om vad utexaminerade, även lärlingar, gör efter avslutad utbildning.
- (22) Genom de europeiska struktur- och investeringsfonderna (2014–2020), särskilt Europeiska socialfonden (ESF) och Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf), samt Erasmus+, unionens program för företagens konkurrenskraft och små och medelstora företag (Cosme), unionens program för sysselsättning och social innovation (EaSI) och sysselsättningsinitiativet för unga, tillhandahålls stöd till lärlingsprogram.
- (23) Europaparlamentet och berörda aktörer uppmanade nyligen kommissionen att öka lärlingarnas rörlighet på lång sikt inom EU, och därigenom ge unga möjlighet att utveckla såväl yrkesspecifika färdigheter som nyckelkompetens. Kommissionen införde då en ny verksamhet kallad Erasmus Pro som särskilt ger stöd för längre praktikperioder utomlands inom ramen för programmet Erasmus+.
- (24) I sina rapporter om ungdomsgarantin från 2015 och 2017 rekommenderar Europeiska revisionsrätten att kommissionen ska ta fram kvalitetskriterier för lärlingsutbildningar och andra erbjudanden som får stöd inom ramen för detta initiativ.
- (25) En EU-gemensam tolkning av ändamålsenliga lärlingsutbildningar av god kvalitet hjälper medlemsstaterna att reformera och modernisera lärlingssystem som erbjuder utmärkta lärande- och karriärmöjligheter. En gemensam tolkning bidrar till att öka det ömsesidiga förtroendet och underlättar på så sätt lärlingarnas gränsöverskridande rörlighet.
- (26) Det övergripande målet med denna rekommendation är att öka lärlingarnas anställbarhet och bidra till deras personliga utveckling och till uppbyggnaden av ytterst kompetent och kvalificerad arbetskraft som har förmåga att anpassa sig till arbetsmarknadens behov.
- (27) Det specifika målet är att tillhandahålla en enhetlig ram för lärlingsutbildningar som grundas på en gemensam tolkning av vad som är utmärkande för kvalitet och ändamålsenlighet, med beaktande av olikheterna mellan och traditionerna inom yrkesutbildningssystemen och de politiska prioriteringarna i de olika medlemsstaterna.
- (28) Denna rekommendation påverkar inte medlemsstaternas behörighet att behålla eller inrätta mer långtgående bestämmelser för lärlingsutbildningar än de som rekommenderas här eller att behålla eller ta fram andra former av lärande på arbetsplatsen och/eller yrkesutbildning som inte omfattas av denna rekommendation och på dessa helt eller delvis tillämpa de nedan angivna kriterierna.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS FÖLJANDE.

Medlemsstaterna bör, i enlighet med nationell lagstiftning och i nära samarbete med berörda aktörer, säkerställa att lärlingssystemen har förmåga att anpassa sig till arbetsmarknadens behov och gynnar både studerande och arbetsgivare genom att de bygger vidare på de kriterier för ändamålsenliga lärlingsutbildningar av god kvalitet som anges nedan.

I denna rekommendation avses (utan att detta påverkar vilka termer som används i medlemsstaterna) med *lärlingsutbildningar* formella yrkesutbildningsprogram

- a) som kombinerar ett omfattande lärande på arbetsplatsen på företag och andra arbetsplatser med lärande på utbildningsinstitutioner,
- b) som leder till nationellt erkända kvalifikationer,
- c) som grundar sig på ett avtal i vilket rättigheter och skyldigheter fastställs för lärlingen, arbetsgivaren och, i förekommande fall, yrkesutbildningsinstitutionen, och
- d) där lärlingen får betalning eller annan ersättning för den arbetsplatsbaserade delen.

Kriterier för lärande- och arbetsvillkor*Skriftligt avtal*

1. Innan en lärlingsutbildning inleds bör ett skriftligt avtal ingås där rättigheter och skyldigheter i fråga om lärande- och arbetsvillkor fastställs för lärlingen, arbetsgivaren och, i förekommande fall, yrkesutbildningsinstitutionen.

Läranderesultat

2. Arbetsgivarna och yrkesutbildningsinstitutionerna samt, i förekommande fall, fackföreningarna, bör komma överens om en uppsättning övergripande läranderesultat som ska uppnås och som fastställts i överensstämmelse med nationell lagstiftning. Detta bör säkerställa en balans mellan yrkesspecifik kompetens och nyckelkompetens för livslångt lärande som bidrar till både personlig utveckling och livslånga karriärmöjligheter för lärlingarna så att de kan anpassa sig till förändrade karriärmönster.

Pedagogiskt stöd

3. Internutbildare på arbetsplatser bör utses och få i uppdrag att nära samarbeta med yrkesutbildningsinstitutioner och yrkesutbildningslärare för att ge vägledning till lärlingar och säkerställa ömsesidig och regelbunden återkoppling. Lärare, utbildare och handledare, särskilt på mikroföretag och små och medelstora företag, bör få stöd för att uppdatera sin kompetens och sina färdigheter så att de kan utbilda lärlingar enligt de senaste undervisningsmetoderna och arbetsmarknadens behov.

Arbetsplatsförlagd del

4. En väsentlig del av lärlingsutbildningen, dvs. minst hälften, bör vara arbetsplatsförlagd och där så är möjligt bör det ges tillfälle att göra en del av arbetsplatspraktiken utomlands. Målsättningen är att gradvis öka den andel av lärlingsutbildningen som består av lärande på arbetsplatsen, med hänsyn tagen till olikheterna mellan de nationella programmen.

Betalning och/eller ersättning

5. Lärlingar bör få betalning eller annan ersättning i enlighet med nationella eller branschspecifika krav eller eventuella kollektivavtal, med hänsyn tagen till kostnadsdelning mellan arbetsgivare och offentliga myndigheter.

Socialt skydd

6. Lärlingar bör ha rätt till socialt skydd, inbegripet nödvändiga försäkringar i enlighet med nationell lagstiftning.

Arbets- och arbetsmiljövillkor

7. Den mottagande arbetsplatsen bör följa relevanta regler och bestämmelser om arbetsvillkor, i synnerhet arbetsmiljölågstiftningen.

Kriterier för ramvillkor*Regelverk*

8. Det bör finnas ett tydligt och konsekvent regelverk som bygger på ett rättvist och jämlikt partnerskap, inbegripet en strukturerad och öppen dialog mellan alla berörda aktörer. Detta kan omfatta ackrediteringsförfaranden för företag och arbetsplatser som erbjuder lärlingsutbildningar och/eller andra kvalitetssäkringsåtgärder.

Medverkan av arbetsmarknadens parter

9. Arbetsmarknadens parter, inklusive i relevanta fall på branschnivå och/eller förmedlande organ, bör medverka i utformningen, styrningen och genomförandet av lärlingssystemen i linje med de nationella systemen för förhållandet mellan arbetsmarknadens parter och nationell utbildningspraxis.

Stöd till företag

10. Finansiellt och/eller icke-finansiellt stöd bör förutses, särskilt till mikroföretag och små och medelstora företag som möjliggör kostnadseffektiva lärlingsutbildningar för företag, med hänsyn tagen till kostnadsdelning mellan arbetsgivare och offentliga myndigheter.

Flexibla utbildningsvägar och rörlighet

11. I fråga om inträdeskraven för lärlingsutbildningar bör man för att öka tillgängligheten beakta relevant formellt och icke-formellt lärande samt/eller, i förekommande fall, fullbordade förberedande program. Kvalifikationer man får tack vare lärlingsutbildningar bör medtas i nationellt erkända kvalifikationsramar som är kopplade till den europeiska referensramen för kvalifikationer⁽¹⁾. Lärlingsutbildningar bör ge tillgång till andra lärandemöjligheter, även högre utbildning, karriärmöjligheter och/eller, i förekommande fall, göra det möjligt att samla på sig utbildningsmoduler. Man bör successivt verka för gränsöverskridande rörlighet för lärlingar, antingen på arbetsplatsen eller på utbildningsinstitutionen, som en del av lärlingsutbildningskvalifikationer.

Yrkesvägledning och informationsåtgärder

12. Yrkesvägledning, handledning och stöd till studerande bör tillhandahållas före och under lärlingsutbildningen för att säkerställa goda resultat, förebygga och minska avhoppet och hjälpa de inlärnarna att på nytt söka sig till tillämpliga utbildningsvägar. Lärlingsutbildningar bör genom informationsåtgärder riktade mot en bred målgrupp främjas som en attraktiv lärandemöjlighet.

Insyn

13. Insynen i och tillgången till lärlingsutbildningar inom och mellan medlemsstaterna bör säkerställas bl.a. med stöd av offentliga och privata arbetsförmedlingar och andra relevanta organ samt genom användning av unionsverktyg såsom Eures i enlighet med vad som föreskrivs i Eures-förordningen.

Kvalitetssäkring och uppföljning av lärlingar

14. Det bör finnas kvalitetssäkringsmetoder som tar hänsyn till den europeiska referensramen för kvalitetssäkring av yrkesutbildning (Eqavet)⁽²⁾, inklusive ett förfarande som möjliggör en giltig och tillförlitlig bedömning av läranderesultaten. Man bör följa upp lärlingarnas sysselsättning och karriärutveckling, i överensstämmelse med nationell och europeisk uppgiftsskyddslagstiftning.

Genomförande på nationell nivå

För att tillämpa denna rekommendation bör medlemsstaterna inom dess tillämpningsområde göra följande:

15. Verka för arbetsmarknadsparternas aktiva deltagande i utformningen, styrningen och genomförandet av lärlingssystemen i linje med de nationella systemen för förhållandet mellan arbetsmarknadens parter och nationell utbildningspraxis.
16. Säkerställa tillgänglighet på lika villkor, främja balans mellan könen och gripa sig an diskriminering inom lärlingsutbildningsprogram.
17. Inkludera relevanta genomförandeåtgärder i de nationella reformprogrammen inom ramen för den europeiska planeringsterminen.
18. Beakta denna ram vid utnyttjande av Europeiska unionens medel och instrument till stöd för lärlingsutbildningar.

Kommissionen bör ge det stöd som krävs, bland annat i form av följande åtgärder:

Stödtjänster

19. Utarbetande av stödtjänster för kunskapsutbyte, nätverkssamarbete och ömsesidigt lärande för att hjälpa medlemsstaterna och relevanta berörda aktörer att genomföra lärlingssystem i enlighet med denna ram. Detta bör innebära vidareutbildning som lärare och utbildare på yrkesutbildningsområdet behöver om digitala innovationer inom lärlingsutbildningar.

Informationsåtgärder

20. Främjande av lärlingsutbildningarnas excellens och attraktionskraft, samt av en positiv framtoning hos unga, deras familjer och arbetsgivare, genom informationskampanjer såsom europeiska veckan för yrkeskompetenser.

⁽¹⁾ EUT C 189, 15.6.2017, s. 15.

⁽²⁾ EUT C 155, 8.7.2009, s. 1.

Finansiering

21. Stöd till genomförandet av denna rekommendation med hjälp av tillämplig unionsfinansiering i enlighet med den relevanta rättsliga grunden.

Uppföljning

22. Övervakning av genomförandet av denna rekommendation med stöd av den rådgivande trepartskommittén för yrkesutbildning på grundval av de rapporteringsrutiner som redan används inom ramen för den europeiska planeringsterminen.
 23. Rapportering till rådet om genomförandet av ramen inom tre år från dagen för antagandet.
-